

УДК 378.14

СУЧАСНИЙ СТАН ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ФЕЛЬДШЕРІВ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Чорнобрива Н.В.

Рокитнівське медичне училище

Розглянуто теоретичні засади та особливості організації й проведення виробничої практики майбутніх фельдшерів на засадах компетентнісного підходу, які впливають на якість їх професійної підготовки. З'ясовано аспекти компетентнісного підходу до підготовки майбутніх фельдшерів у процесі виробничої практики. Визначено стан готовності майбутніх фельдшерів до професійної діяльності. Зроблено висновок, що проблема підготовки майбутніх фельдшерів до професійної діяльності у процесі виробничої практики актуальною і потребує дослідження. Перспективно-пошуковий етап передбачає аналіз навчальних програм з виробничої практики та шляхи їх удосконалення.

Ключові слова: навчальний процес, професійна діяльність, виробнича практика, фахова підготовка, стан готовності, компетентнісний підхід.

Постановка проблеми. Формування спеціаліста охорони здоров'я XXI століття, здатного надавати висококваліфіковану медичну допомогу всім людям, які її потребують, здійснюючи при цьому свою професійну діяльність на демократичних та гуманістичних засадах, бути конкурентноздатним на національному, європейському та міжнародному ринках праці є надзвичайно важливим [3, с. 14]. Реальний стан підготовки медичних фахівців засвідчує, що, на жаль, медична професійна освіта переживає кризові явища. Підготовка медичних працівників в Україні не повною мірою відповідає рівню загальноєвропейських стандартів [3, с. 17].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Професійній підготовці фахівців в Україні приділено значну увагу в контексті обґрунтування: теоретико-методологічних основ професійної підготовки (А. М. Алексюк, Г. П. Васянович, С. У. Гончаренко, О. А. Дубасенюк, І. А. Зязюк, А. О. Лігоцький, С. В. Лісова, Н. Г. Ничкало, С. О. Сисоєва, В. В. Харабет, Л. М. Романішина); порівняльно-педагогічних досліджень вищої освіти (Н. В. Абашкіна, С. С. Вітвицька, В. М. Зубко, А. В. Козаков, А. А. Сбруєва, Л. П. Пуховська); вищої медичної освіти (І. Є. Булах, Ю. В. Вороненко, Б. П. Қриштопа, Я. В. Цехмістр, В. Й. Шатило, М. Б. Шегедин).

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Програма розвитку середнього медичного персоналу зазначає, що голов-

ною метою є «формування умов для підвищення ефективності і значущості середнього медичного персоналу в наданні медичної допомоги всім верствам населення, які її потребують» [2]. Пріоритетним напрямом реформування національної системи охорони здоров'я є підвищення надання належних кваліфікованих медичних послуг населенню, відповідного професійного рівня й якості. Переорієнтації первинної медико-санітарної сприятиме удосконалення ефективності підготовки майбутніх фельдшерів до професійної діяльності.

Головною метою цієї роботи є визначення сучасного стану готовності майбутніх фельдшерів до професійної діяльності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Професійна підготовка майбутніх фельдшерів до професійної діяльності в медичних навчальних закладах повинна бути цілісною та всебічно ґрунтовною, проводиться відповідно до державних освітніх стандартів і враховувати пріоритетні напрями реформування національної системи охорони здоров'я та вимоги суспільства.

Підготовка майбутніх фельдшерів до професійної діяльності передбачає формування професійної готовності, яка характеризується психологічним станом готовності до виконання своїх професійних обов'язків, системною сукупністю професійних знань і умінь та навичок з практичним досвідом застосування їх на практиці, сформованістю професійно значимих особистісних

якостей, фаховою підготовленістю до кваліфікованого виконання своїх професійних функцій.

Готовність до професійної діяльності, як цілісний вияв особистості, складається з: психологічної готовності (сформована спрямованість на професійну діяльність, установка на роботу); науково-теоретичної готовності (наявність необхідного обсягу психолого-педагогічних і спеціальних знань); практичної готовності (наявність професійно-педагогічних умінь і навичок); психофізіологічної готовності (наявність відповідних передумов для оволодіння професійною діяльністю, сформованість професійно значущих якостей особистості); фізичної готовності (відповідність стану здоров'я та фізичного розвитку вимогам професійної діяльності, професійна працездатність) [5, с. 42-43].

До професійної готовності входить також емоційна стійкість, професійно-педагогічне мислення, тобто таке мислення, що дозволяє проникати в причинно-наслідкові зв'язки педагогічного процесу, адаптувати свою діяльність до пошуку науково-обґрунтованого пояснення успіхів і невдач, передбачати результати роботи [4, с. 79].

Поняття професійної готовності має такі основні аспекти: професійна готовність визначає необхідні передумови для успішного виконання завдань професійної діяльності; професійна готовність забезпечує особистість рисами, переконаннями, поглядами, стосунками, мотивами, почуттями і властивостями, які потрібні для самореалізації та вирішення певних завдань; професійна готовність – це складна структура, в основу якої покладено психофізичні стани, що ґрунтуються на цінностях конкретної професії та забезпечують особистість системою вмінь та навичок, необхідних для виконання професійних завдань [1, с. 71-75].

Готовність майбутніх фельдшерів до професійної діяльності виступає цілісним утворенням особистості спрямованим на набуття професійної підготовленості до ефективного засвоєння професійних знань й умінь та навичок з певним досвідом застосування їх на практиці, кваліфікованого виконання своїх фахових обов'язків і завдань, удосконалення професійно значущих якостей особистості, внутрішньо-вмотивованих і цілеспрямованих станів саморозвитку та професійного зростання.

Цілісність цього утворення визначається повноцінним відображенням результатів діяльності майбутніх фельдшерів стосовно їх готовності, яку можливо визначити за зазначеними компонентами готовності до професійної діяльності у процесі виробничої практики: мотиваційний, когнітивний, діяльнісно-практичний, особистісно-результативний.

На констатувальному етапі дослідження (2014-2015 рр.) було виконано: аналіз теоретичних основ дослідження (філософсько-наукова, психолого-педагогічна, медична література), освітньо-нормативних документів; визначено об'єкт, предмет, мету дисертаційного дослідження; визначено методи дослідження; проаналізовано особливості та структуру підготовки майбутніх фельдшерів до професійної діяльності; розроблено теоретичні концепції експериментального дослідження; удосконалено програму проведення педагогічного експерименту.

Констатувальний етап експерименту почали з визначення рівнів готовності майбутніх фельдшерів до професійної діяльності, які, в свою чергу, визначаються на основі зазначених компонентів, критеріїв, показників та рівнів сформованості готовності (високий, достатній, задовільний, низький).

Високий рівень. Для такого рівня готовності майбутніх фельдшерів до професійної діяльності характерним є: вміння до вдосконалення рівня знань; формування практичних навичок; володіння практичними навичками до виконання поставлених завдань та кваліфікаційно виконувати функціональні обов'язки; вміння удосконалювати професійно-практичні знання та якісно надавати невідкладну медичну долікарську допомогу хворим з гострими станами та ушкодженнями; вміння самостійно вибрати ефективний спосіб виконання догляду за тяжкохворими; вміння ефективно задіювати методики обстеження і догляду за хворими; вміння інтерпретувати одержані знання, систематизувати і інтегрувати їх у практику роботи; зростання вмінь виконувати фахові обов'язки; підвищення вмінь узагальнювати, аналізувати та оцінювати результати діяльності; здатність до розвитку професійних здібностей; вміння виконувати творчі завдання, досліджувати процеси та явища; володіння науковими теоріями, методами та концепціями.

Достатній рівень. Перебуваючи на даному рівні готовності до професійної діяльності майбутні фельдшери характеризуються: вмінням використовувати науково-навчальну, медичну, фахову літературу; володінням практичних навичок проводити профілактичну та санітарно-освітню роботу; володінням практичних навичків проводити спостереження за пацієнтом та вірно оцінювати його стан; вмінням стверджено володіти медичною маніпуляційною технікою; володінням правильно спрямовувати принципи профілактики захворювань і основи здорового способу життя; вмінням проявляти стратегію поведінки в різних ситуаціях та поглибленням техніки виконання медичних маніпуляцій; вмінням вирішення поставлених завдань та виконанням проведення аналізу та оцінки власної діяльності.

Задовільний рівень. Для такого рівня готовності майбутніх фельдшерів до професійної діяльності характерним є: володіння основними вміннями і навичками необхідними до виконання поставлених завдань; вміння посередньо виконувати посадові обов'язки; вміння здійснювати догляд за хворими та надавати медичну допомогу; володіння посереднім вмінням виконувати та добирати операцій; вміннями проводити догляд за хворими відповідно до принципів медичної етики; володіння технікою виконання маніпуляцій, послідовністю та відповідністю дій у професійній діяльності; виявлення невмотивованого прагнення до узагальнення знань на поглиблення професійних навичок та вмінь зі спеціальності; небажання прояву до самостійної роботи згідно з кваліфікаційною характеристикою та професійного зростання; виявлення невпевненості у виконанні поставлених завдань та бажань професійного росту.

Низький рівень. Перебуваючи на даному рівні готовності до професійної діяльності майбутні фельдшери характеризуються: володінням

нестійкими знаннями і практичними вміннями; нестійкими навичками до виконання своїх обов'язків; небажанням виявлення ініціативи до опанування нових знань, умінь та навичок; не кваліфікованістю повного обсягу невідкладної долікарської допомоги; небажанням якісно виконувати роботу та відповідати за її результат; невмінням планування й організації власної діяльності та прагнень до професійного зростання; відсутністю бажання росту власного рівня професійних якостей та здібностей.

Із метою діагностування рівнів готовності майбутніх фельдшерів до професійної діяльності були використані методи бесіди, спостереження, анкетування, тестування. Проведений експеримент показав рівні готовності майбутніх фельдшерів до професійної діяльності. Результати подано в таблиці 1.

Таблиця 1

Результати експерименту з визначення готовності майбутніх фельдшерів до професійної діяльності за компонентами

Рівні сформованості Компоненти	Низький рівень		Задовільний рівень		Достатній рівень		Високий рівень	
	Абс.	%	Абс.	%	Абс.	%	Абс.	%
Мотиваційний	60	34,9	74	43	34	19,8	4	2,3
Когнітивний	60	34,9	74	43	34	19,8	4	2,3
Діяльнісно-практичний	58	33,8	78	45,3	32	18,6	4	2,3
Особистісно-результативний	58	33,8	78	45,3	32	18,6	4	2,3

Оцінювання рівнів сформованості готовності майбутніх фельдшерів до професійної діяльності за компонентами проводилося на основі виокремлених рівнів. Аналіз результатів експерименту засвідчив про те, що під час констатувального етапу експерименту для:

– мотиваційного компоненту характерними були: низький рівень сформованості готовності до професійної діяльності для 34,9% майбутніх фельдшерів, лише 43% майбутніх фельдшерів мали середній рівень сформованості готовності до професійної діяльності, достатній рівень мали 19,8% майбутніх фельдшерів, а високий рівень сформованості готовності до професійної діяльності притаманний 2,3% майбутнім фельдшерам;

– когнітивного компоненту характерними були: низький рівень сформованості готовності до професійної діяльності для 34,9% майбутніх фельдшерів, лише 43% майбутніх фельдшерів мали середній рівень сформованості готовності до професійної діяльності, достатній рівень мали 19,8% майбутніх фельдшерів, а високий рівень сформованості готовності до професійної діяльності притаманний 2,3% майбутнім фельдшерам;

– діяльнісно-практичного компоненту характерними були: низький рівень сформованості готовності до професійної діяльності для 33,8% майбутніх фельдшерів, лише 45,3% майбутніх фельдшерів мали середній рівень сформованості готовності до професійної діяльності, достатній рівень мали 18,6% майбутніх фельдшерів, а високий рівень сформованості готовності до професійної діяльності притаманний 2,3% майбутнім фельдшерам;

– особистісно-результативного компоненту характерними були: низький рівень сформованості готовності до професійної діяльності для 33,8% майбутніх фельдшерів, лише 45,3% майбутніх фельдшерів мали середній рівень сформованості готовності до професійної діяльності, достатній рівень мали 18,6% майбутніх фельдшерів, а високий рівень сформованості готовності до професійної діяльності притаманний 2,3% майбутнім фельдшерам. Результати подано на рисунку 1.

Результати констатувального етапу експерименту дозволили визначити основні напрями дослідження: провести аналіз навчальних програм з виробничої практики та шляхи їх удосконалення на засадах компетентнісного підходу; визначити педагогічні умови підготовки майбутніх фельдшерів у процесі виробничої практики на засадах компетентнісного підходу; розробити модель підготовки майбутніх фельдшерів до професійної діяльності у процесі виробничої практики; виконати експериментальне дослідження перевірки ефективності педагогічних умов і моделі підготовки майбутніх фельдшерів у процесі виробничої практики.

Одержані результати під час констатувального етапу експерименту підтвердили актуальність обраної для дослідження теми. Подальші дослідження спрямовані на визначення педагогічних умов підготовки майбутніх фельдшерів у процесі виробничої практики на засадах компетентнісного підходу та розробки моделі підготовки майбутніх фельдшерів до професійної діяльності.

Висновки з даного дослідження і перспективи. Сьогодні вимоги до надання медичної допомоги населенню України підвищує значущість завдань та вимог до якості підготовки майбутніх фельдшерів до професійної діяльності у процесі виробничої практики. Проблема визначення сучасного

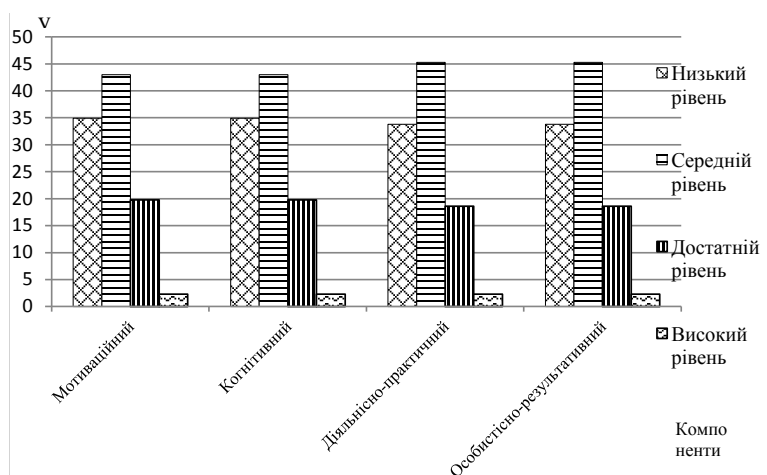

Рис. 1. Результати сформованості готовності майбутніх фельдшерів до професійної діяльності за компонентами

стану готовності майбутніх фельдшерів до професійної діяльності є актуальною у системі охорони здоров'я. Це зумовлено тим, що готовність майбутніх фельдшерів до професійної діяльності є одним із важливих та стратегічних завдань професійної освіти, що допоможе удосконаленні

якості профілактиці захворювань, покращанню надання доступної ефективної медичної допомоги населенню в країні. Перспективним також є аналіз навчальних програм з виробничої практики у майбутніх фельдшерів та шляхи їх удосконалення на засадах компетентнісного підходу.

Список літератури:

1. Бойцун О. Б. Технології як форма навчального процесу / О. Б. Бойцун // Науковий потенціал світу. – 2006: матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. – Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2006. – Т. 16: Педагогічні науки. – С. 71-75.
2. Наказ МОЗ України № 585 «Про затвердження Програми розвитку медсестринства України на 2005-2010 рр.» [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://mozdocs.kiev.ua/view.php?id=4423>
3. Програма розвитку медсестринства України (2005-2010 рр.) // Медична освіта. – 2006. – № 1. – С. 14-21.
4. Сластенин В. А. Професійно-педагогічна підготовка сучасного учителя / В. А. Сластенин, А. І. Мищенко // Сов. педагогіка. – 1991. – № 10. – С. 79-84.
5. Уліч В. Л. Педагогічні умови формування готовності майбутніх офіцерів до управлінської діяльності: дис. ... кандидата пед. наук: 13.00.04 / Уліч Віктор Леонідович; Національна академія державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького. – Хмельницький, 2007. – 193 с.

Чорнобрюва Н.В.

Рокитновское медицинское училище

СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ ГОТОВНОСТИ БУДУЩИХ ФЕЛЬДШЕРОВ К ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Аннотация

Рассмотрены теоретические основы и особенности организации и проведения производственной практики будущих фельдшеров на основе компетентного подхода, которые влияют на качество их профессиональной подготовки. Выявлено аспекты компетентного подхода к подготовке будущих фельдшеров в процессе производственной практики. Определено состояние готовности будущих фельдшеров к профессиональной деятельности. Сделан вывод, что проблема подготовки будущих фельдшеров к профессиональной деятельности в процессе производственной практики актуальна и требует исследования. Перспективно-поисковый этап предусматривает анализ учебных программ по производственной практике и пути их совершенствования.

Ключевые слова: учебный процесс, профессиональная деятельность, производственная практика, профессиональная подготовка, состояние готовности, компетентный подход.

Chornobryva N.V.

Rokitnov Medical School

THE MODERN STATUS OF FUTURE FELDSHIPERS 'READY FOR PROFESSIONAL ACTIVITY

Summary

The theoretical foundations and peculiarities of organization and conducting of industrial practice of future paramedics on the basis of a competent approach that influence the quality of their professional training are considered. The aspects of the competent approach to the preparation of future paramedics in the process of production practice are revealed. The state of preparedness of future medical assistants for professional activity is determined. It is concluded that the problem of preparing future medical assistants for professional activity in the process of production practice is relevant and requires research. The prospective-search stage involves the analysis of training programs in industrial practice and ways to improve them.

Keywords: educational process, professional activity, industrial practice, professional training, state of readiness, competence approach.